

РЕЦЕНЗИЯ

На научната и преподавателска дейност на д-р ГЕОРГИ ВАСИЛЕВ ГЕОРГИЕВ,

кандидат за участие в конкурса за академичната длъжност „доцент” към Частното висше училище – Колеж по туризъм - Благоевград в област на висшето образование: Социални, стопански и правни науки, по професионално направление 3.9. Туризъм, научна специалност „Алтернативен туризъм”, обявен в “Държавен вестник”, бр. 49 от 20.06.2017 г.

От проф. д.ик.н. РОСИЦА РАНГЕЛОВА ПАВЛОВА от Институт за икономически изследвания на БАН, доктор на икономическите науки по научната специалност 05.02.06 “Статистика и демография” и професор по научната специалност 05.02.10 “Световно стопанство и международни икономически отношения”,

член на Научното жури в съответствие с чл. 4 от Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), чл. 57(2) от ППЗРАСРБ, чл. 6(2,3) от ПРАСПУ и Заповед на Ректора на Колежа по туризъм № 258/14.08.2017 г.

Конкурсът за академичната длъжност „доцент” към Частното висше училище – Колеж по туризъм - Благоевград е обявен съобразно изискванията на ЗРАСРБ. Като единствен кандидат в него за постъпили документите на д-р ГЕОРГИ ВАСИЛЕВ ГЕОРГИЕВ.

1. Кратки биографични данни на кандидата

ГЕОРГИ ВАСИЛЕВ ГЕОРГИЕВ получава висшето си образование по икономика през периода 1975-1980 г. във ВИИ „Карл Маркс” (днес УНСС) по специалност „Организация на производството и управлението в промишлеността”. През 2008 г. защитава в УНСС дисертационен труд на тема “Социални изгоди от хазартната дейност” и получава ОНЦ “Доктор по икономика” по научната специалност 05.02.24 “Организация и управление извън сферата на материалното производство”. През следващите десетилетия има богат и разнообразен в професионално отношение живот. През 70-те години на ХХ век той е зает предимно в ДЦЗ “Златна Панега”, където изпълнява производствена, административна и управленска дейност. През 80-те (1983-1988 г.) е аташе в посолството на България в Москва, а в началото на 90-те – в изпълнява организационна, консултантска, производствена, търговска и туристическа дейност в “Камино - ООД”. По-късно през десетилетието (от 1994 г. нататък) работи в Министерството на финансите последователно като експерт, началник на отдел, секретар на Комисията по хазартни игри, през 2002-2010 г. е главен секретар на Държавната комисия по хазарта към МФ, а през 2011-2013 г. работи в Издателска къща “Наслука-ЕООД” към Съюза на ловците и риболовците в България. Тези факти очертават прехода му към сферата на харатните игри и туризма, която д-р Георги В. Георгиев разработва и упражнява вече в продължение на близо три десетилетия. Междувременно получава допълнително специализирано образование – през 1988 г. “Международни отношения” в Москва, през 1991 г. в Института за държавно и стопанско управление при Министерски съвет на Р. България, обучение на висши

държавни служители – главни секретари, решаване на конфликти (Виена-Австрия) и др. Получил е краткосрочни специализации в повече от 20 страни по света. От 2010 г. досега е хоноруван преподавател в НБУ.

Биографичните данни показват подходящо икономическо и по-широко образование, богата и разнообразна професионална реализация, която отговаря на профила и изискванията за обявения конкурс.

2. Обща характеристика на дейността на кандидата

Като цяло, документите и материалите, представени от д-р Георги В. Георгиев, отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и този на Колежа по туризъм - Благоевград.

Общо описание на научните трудове:

За участието си в конкурса за научната длъжност „доцент” д-р Георги В. Георгиев е заявил общо 6 публикации (след дисертационния труд и свързаните с него публикации), от които 2 рецензирани самостоятелни монографии в общ обем от 620 страници, 1 рецензиран учебник (460 страници), 3 статии и научни съобщения в български издания в общ обем 42 страници. В такъв случай цялата научна продукция е в общ обем от 1122 страници.

Систематизирани, публикациите на д-р Георги В. Георгиев дават основание да се направят следните обобщения:

Първо, тематиката на заявената научна продукция е в съответствие с обявеното при конкурса за академичната длъжност „доцент” професионално направление 3.9. Туризъм и научна специалност „Алтернативен туризъм”.

Второ, заявеният общ обем публикации е в 1 122 страници и представя кандидата като активен автор с продукция, чийто обем надхвърля определените количествени изисквания при избора за академичната длъжност доцент.

Трето, сред публикациите на кандидата преобладават двете монографии и учебника, които отразяват систематизирано и комплексно научната му продукция.

Приемам за рецензиране представените от кандидата за обявения конкурс публикации.

Научноизследователска дейност и резултати

Тематично трудовете могат да се разделят в две направления – туризъм и по-конкретно тематичен туризъм и хазартна дейност. Характерно в случая е, че двете

групи публикации са представени основно с една монография, в която са концентрирани научните познания, идеи и позиции на автора. Публикуваните научни статии отразяват отделни аспекти от двете тематични направления.

Първата тематична група е представена от монографията „Устойчиво развитие, диверсификация и брандови индикации - районен туристически дискурс“ (2017 г.), която има характер и значение на хабилитационен труд. Неоспорима е актуалността ѝ, след като се занимава с проблемите на туризма в България като приоритетен отрасъл, който през последните години се развива с високи темпове, и свързването им с темата за устойчивото развитие. В монографията се изследват същността, районирането, устойчивото развитие, диверсификацията и брандовите корени на българския туризъм. Тези теоретични основи са приложени с генерирането на решения в териториален аспект на примера на туристическия район Рила-Пирин.. Авторът доказва, че „район Рила-Пирин има потенциал за развитието на устойчив туризъм със собствен бранд“. Това става с помощта на „организирана експертна оценка с мениджъри на туризма и преподаватели в средни и висши учебни заведения от района (общо 15 експерти) за разпознаване на чертите на устойчивото развитие и диверсификацията, както и с потребители, общински служители и мениджъри на туристически фирми (общо 30 експерти) – по въпросите на бранд управлението на туризма в района“. Основните изводи са, че „районът разполага с изключително богат потенциал с уникални черти и при добра работа, изграден имидж и надграден бранд може да бъде просперираща българска туристическа дестинация - особено атрактивен за развитието на разнообразни видове туризъм и инвестиране“.

Като подтема от първото тематично направление може да се приеме тази в статията „За нова концептуална рамка на преподаването на тематичен туризъм в българските училища“. В нея авторът предлага необходими и възможни промени в учебното съдържание при преподаването на тематичен туризъм. Най-напред аргументира нуждата от диверсификация на туристическата дейност освен конвенционалните видове туризъм в България (зима-планина и лято-море) на базата на свързаните с тази дейност документи, каквито са Стратегия за устойчиво развитие на туризма в България (хоризонт 2030) и Концепцията за туристическо райониране на България (2015). След това той предлага свои виждания за възможностите за усъвършенстване на учебното съдържание по организация и управление на тематичен туризъм.

Втората тематична група от публикации е представена основно от монографията „Хазартната дейност: природа, български измерения и социални проекции“ (2009 г.). Авторът изхожда от предпоставката, че в условията на пазарна икономика и демокрация в България хазартният бизнес заема все по-голямо разпространение. И докато темата за хазарта е сериозно изследвана от редица чуждестранни автори, тя не е достатъчно добре разработена в българската научна литература. Описан е с познаване чуждестранният опит в този бизнес. Специално място е отделено на историята му в българската действителност (по израза на автора “лутане” дали да има или да няма хазартна игра”) от края на XIX век досега.

В първата, основополагаща глава на труда са описани природата и механизмът на игровия феномен: исторически преглед, същност, функции и механизъм на функциониране на играта. Втора глава представя особеностите на хазартната игра, нейните ефекти и съвременни български измерения. В трета глава са дадени социалните проекции от хазартната дейност на България в контекста на нейните социално-потребителска, социално-трудова и социално-инвестиционна функция. В резултат на изследването са направени редица важни и актуални изводи. В четвърта глава се анализирани основни насоки за регулиране и нарастване на положителните и намаляване на отрицателните социални ефекти от хазартната дейност. Накрая в приложения са дадени резултати от анкетни проучвания на отделните категории заети в този бизнес, а също и на потребителите на хазартни услуги. Даден е и учебен блок за обучение на специалисти от Държавната комисия по хазарта и ръководители на хазартни предприятия. Така монографията може да бъде използвана както за обучение, така и за целите на практиката.

3. Оценка на личния принос на кандидата

Анализът върху рецензираните научни трудове на д-р Георги В. Георгиев ми позволява да направя следните обобщения и изводи по отношение на научните му приноси:

1. Кандидатът за доцент д-р Георги В. Георгиев е уловил нови, интересни и неразработени у нас ниши в научната тематиката каквито са алтернативният туризъм и хазартния бизнес. Систематизирани и обобщени са съвременни знания на изследователи в света и у нас за същността, особеностите и развитието на изследваните теми. По този начин авторът осъществява трансфер на знания и сам обогатява съществуващите знания в страната по изследваните проблеми. Авторът е вписал името

си като един от най-активните изследователи и експерти в съвременната наука за мениджмънт на туризма у нас.

2. Използван е богат набор от научна литература (само в монографията „Устойчиво развитие, диверсификация и брандови индикации - районен туристически дискурс“ са посочени 401 източника), а също и документи, действащи в България (нормативни изисквания, национални стратегии и др.) и на международни и световни организации. Използваната литература е точно и коректно цитирана. Въз основа на обширната използвана литературна, изследователска осведоменост и познаване на системата на тематичния туризъм е направена систематизация, изясняване и обогатяване на основни дефиниции и понятия, като по този начин се обогатяват научно-теоретичните основи, концептуалния и приложния аспекти в теорията и практиката на туристическия мениджмънт. В работата на кандидата има оригинални научни и приложни приноси, които могат да бъдат използвани при разработване на съответните закони, стратегии и регулации и провеждане на бъдещата политика в областта на алтернативния туризъм и хазартния бизнес, а по-общо казано, в сферата на туризма и на **регионалното** развитие в България

3. Д-р Георги В. Георгиев има научни приноси както от теоретичен, така и от приложен характер. Приемам формулираните от автора в справката му за приносните моменти основни области, в които има научни и научно-приложни приноси, а те са: „концепцията за иновации в тематичния туризъм с оглед постигане на тяхната адекватност и устойчивост в динамична икономическа и демографска среда; нов подход към структурата на туризма и индикаторите за оценяване и проектиране на неговата адекватност; инвестиционна политика и управление на риска в контекста на съвременните измерения на финансовото посредничество на капиталовите туристически програми“. Отделен принос представлява разработването на проблематиката на тематичния туризъм в контекста на регионалното развитие в район Рила-Пирин и разнообразяването на предлагането на туристическите продукти в региона.

4. Специфично за д-р Георги В. Георгиев е не толкова често срещаното съчетание от (а) теоретична квалификация - теоретико-методологични приноси, (б) приложни разработки, (в) опит в реалната практика и (г) преподавателски опит и професионален поглед към образователния процес в тази област. Теоретичните му разработки имат практическа приложимост, като част от тях са пряко ориентирани към учебната работа.

5. Представените публикации подпомагат в голяма степен дейността на кандидата при провеждането на учебния процес, което означава на практика приноси с учебно-методически характер.

6. По отношение на разглежданата тематика изследванията са извършени компетентно и ясно. Авторът има ясен и увлекателен стил на изложение. Излага тезите си логично и последователно. Всяко изречение носи много информация, защото се дават данни, факти и изводи, които се възприемат леко. Текстът носи логическата издържаност и представянето на направените емпирични проучвания и на изводите е правдоподобно.

Направената справка от НАЦИД в международни мрежи за цитирани научни публикации на д-р Георги В. Георгиев през периода 2006-2017 г. показва 8 на брой цитирания от колеги в страната ни. Тази статистика се смята за непълна поради неовладените още системи на отчитане у нас. Убедена съм обаче, че ако авторът имаше има публикации на чужд език, интересът към тях ще бъде много голям *едно*, защото България е привлекателна туристическа дестинация, включително и като конкурираща други държави, *второ*, защото тази област на изследване се разви у нас особено през последните две десетилетия и *трето*, защото авторът има свои позиции и оригинални решения за условията на България. Сигурна съм, че интерес ще се породи и от новоизлезлите му публикации.

Оценявам високо приложената от кандидата справка за неговите приноси като точно и адекватно отражение на неговата научна дейност.

4. Учебно-преподавателска дейност и учебници

Кандидатът за доцент д-р Георги В. Георгиев е хоноруван преподавател в Нов български университет към департамент „Администрация и управление“ от 2010 г. насам. Лекционните курсове, които е водил през отделни семестри, са следните: „Хазартен туризъм“, „Природна среда и ловен туризъм“, „Мениджмънт на игралната индустрия“ и др. Тематично преподаваните учебни дисциплини напълно отговарят на професионално направление 3.9. Туризъм, научна специалност „Алтернативен туризъм“, по което е открит конкурсът за доцент.

Специален интерес във връзка с участието на д-р Георги В. Георгиев в обявения конкурс предизвиква издаденият наскоро рецензиран учебник „Район Рила-Пирин: Тематичен туризъм“ (2017 г.). Очевидна е актуалността на учебника в условията на извършващото се развитие и реструктуриране на българския туризъм, а заедно с това -

необходимостта от обучение по някои нетрадиционни видове туризъм. Учебникът е добре структуриран и съдържа логически подредени пет глави. Първа глава представлява въведение в лекционния курс по тематичен туризъм, а следващите глави разглеждат основните алтернативни видове туризъм, характерни за нашите условия и по-точно за района Рила-Пирин: **културен** - като основен вид тематичен туризъм, **винен** – който предизвиква гордост на жителите на район Рила-Пирин, **ловен** – при налични ресурси за този вид туризъм в района и **хазартен** – туризъм, който се разви в страната ни през последните близо 30 години. Учебникът съдържа много полезна информация, обогатена с направени от автора експертни проучвания. Написан е живо и увлекателно, като съдържа елементите на съвременните модерни учебници - съдържа нормативни знания (законодателни и други регламенти), теоретико-познавателни и експертно извлечени данни (SWOT-анализ, експертни оценки, самостоятелна проверка на знанията и др.) и обобщения. Този учебник ако не е първи по рода си у нас (не претендирам за пълно познаване на въпроса), но един от първите. Без съмнение той би бил много подходящ за обучение на студентите в Колежа по туризъм - Благоевград.

5. Критични забележки и препоръки

Нямам критични бележки. Имам пожелания за по-нататъшна успешна работа. В неговите публикации доминира позитивната страна от развитието на сектора туризъм в неговите видове и в частност хазартния (макар да разглежда хазартния бизнес като дилема). Самият той обявява това и то се свързва с етапа, на който се намира секторът и усилията на страната ни за неговото интензивно развитие в новите му форми и според съвременните международни стандарти. Това придава ведър и оптимистичен тон на излаганата материя. Като съдим по някои белези у нас обаче, а още повече по все очертаващите се негативни последици за местните хора и селищата от развитието на туризма в световни центрове като Барселона, Венеция и т.н. препоръчвам на д-р Георги В. Георгиев своевременно да се вглежда и в тези въпроси по отношение на страната ни така, че заедно с интензивното му развитие да се избягват или редуцират още в зародиш възможностите от натрупване на негативи. Още повече, че вече имаме прецедент на терористичен акт на летището в Бургас, имаме недобрата слава на евтина дестинация за т.нар. алкохолен туризъм. Друго укоримо явление е понякога бутафорното възстановяване на старини, за да представим страната си по-ефектно с историческото си минало. Друг един съществен въпрос е за възможностите, които създава хазартният туризъм в България като страна с висока корупция (най-висока сред

яните от ЕС), възможности за пране на пари и насаждане на манталитет сред голяма част от населението на изместване на ценностите и цели в живота вместо към личен и последователен труд към бързо и лесно решение на финансовите въпроси чрез участие в лотарии и други хазартни игри.

6. Лични впечатления

Не познавам лично д-р Георги В. Георгиев. Впечатленията ми за него са от предоставената автобиография и публикации. Според мене той е отговорен и зрял човек, с богат професионален опит, който съчетава отлично теорията с проблемите на практиката и обучението.

7. Заключение

Представените документи по конкурса и описаното от мене в рецензията ме насочват към извода, че кандидатът за академичната длъжност доцент д-р Георги В. Георгиев отговаря на съвкупността от зададените критерии съгласно ЗРАСРБ, неговия Правилник и Правилника на Частното висше училище – Колеж по туризъм – Благоевград.

С научната си продукция, практически опит и преподавателска работа той се определя като специалист, отговарящ на специфичните изисквания и стандартите за академичната длъжност, за която се кандидатира в Колежа по туризъм - Благоевград.

Всичко това ми дава основание да изразя своето положително отношение към избора на д-р ГЕОРГИ ВАСИЛЕВ ГЕОРГИЕВ в конкурса за академичната длъжност "доцент" по професионално направление 3.9. Туризъм, научна специалност „Алтернативен туризъм” в Колежа по туризъм - Благоевград.

19.09.2017 г.
София

Рецензент:
(проф. д.ик.н. Росица Рангелова)

